

**Vastine korkeimmalle hallinto-oikeudelle / valituslupahakemukset ja valitukset / Finnpulp Oy / ympäristö- ja vesitalouslupa / biotuotetehtas / Sorsasalo****Ympäristöjohtaja Tanja Leppänen**  
**Alueellinen ympäristönsuojelu****Tiivistelmä**

Korkein hallinto-oikeus on pyytänyt 30.11.2018 mennessä Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen ja terveydensuojeluviranomaisen vastinetta valituslupahakemuksista ja valituksista, jotka liittyvät Finnpulp Oy:n Sorsasaloon biotuotetehtaan ympäristö- ja vesitalouslupa. Vastineen antamiselle on saatu lisääaikaa 17.12.2018 saakka.

**Esitys**

Lautakunta antaa seuraavan vastineen Korkeimmalle hallinto-oikeudelle Finnpulp Oy:n biotuotetehtaan ympäristö- ja vesitalouslupaan liittyvistä valituslupahakemuksista ja valituksista:

Lausunnon antaa ympäristö- ja rakennuslautakunta, joka toimii sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena että kunnan terveydensuojeluviranomaisena.

Ympäristö- ja rakennuslautakunta ei ota kantaa yksittäisiin valituksiin ja niissä esille tuotuihin seikkoihin, vaan vastaa yleisesti valitusten sisältöön.

Tehtaan vesistövaikutusten osalta keskeisessä asemassa on kysymys Kallaveden tilasta suhteessa vesienhoitoluokitukseen ja missä määrin Finnpulp Oy:n jätevesipäästöillä on vaikutusta siihen. Tehtaan YVA-selostusvaiheessa ja myös ympäristölupavaiheessa tehdyt vesistövaikutusarviot perustuvat Kallaveden tilaa koskevaan aineistoon, joka on peräisin vuosilta 2006-2012. Kallaveden yhteistarkkailusta saatavilla olevien muutaman viime vuoden tietojen perusteella Kallaveden tila on vähitellen kehittyneessä huonompaan suuntaan, mikä ilmenee etenkin lisääntyneenä kasviplanktonin biomassana. Tässä valossa Finnpulp Oy:n tuoman lisäkuormituksen merkitys korostuu entisestään. On kuitenkin epävarmaa, mikä merkitys Finnpulp Oy:n lisäkuormituksella lopulta tulisi olemaan Kallaveden tilaluokitukseen tulevaisuudessa. Valituksissa esitetään, että Kallaveden tilaluokitus olisi jo nykyisin tyydyttävä ja osin jopa välttävä. Tämä näkemys pohjautuu Kallaveden yhteistarkkailutuloksista vuonna 2016 tehtyyn viitteelliseen luokitusarviointiin. On kuitenkin huomattava, että lopullinen ja virallinen uusi Kallaveden tilaluokitus, joka perustuu vuosien 2012-2017 seuranta-aineistoon, on Pohjois-Savon ELY-keskuksessa vasta tekeillä. Koska tässä yhteydessä myös luokituksen pohjana olevat seuranta- ja tarkkailuohjelmat ovat kehittyneet ja käytettävissä on aiempaa laajempi havaintoaineisto, ei ole yksiselitteisen selvää, että nämä nyt esitetyt arviot Kallaveden tyydyttävästä tai jopa välttävästä tilasta olisivat oikeita. Valituksissa esitetään, että Finnpulp Oy:n kuormituksen seurauksena Kallaveden tilaluokitus tulevaisuudessa huonosi niin, että vesistö ei ainakaan täyttäisi

13.12.2018

enää hyvää laatuluokkaa. Lautakunta kuitenkin katsoo, että tämä ei ole varmaa, mutta toisaalta tätä mahdollisuutta ei myöskään voida sulkea pois.

Lautakunnan mielestä lupahakemuksen yhteydessä ei kuitenkaan voida ratkaista vesienhoitolain mukaisen vesien tilan luokitteluun liittyviä periaatteita tai menettelyjä ja niiden asianmukaisuutta ja soveltamistapoja yleisesti tai myöskään Kallaveden tapauksessa, mihin valituksissa on kuitenkin osin kiinnitetty huomiota.

Valituksissa on tuotu esille tehtyjen vesistömallinnusten ja käytettyjen lähtötietojen virheellisyys. Tältä osin lautakunta viittaa Pohjois-Savon ELY-keskuksen YVA-lain yhteysviranomaisena antamaan lausuntoon Finnulp Oy:n YVA-selostuksesta. Siinä yhteysviranomainen ei ole kyseenalaistanut käytettyä mallinnusta tai sen lähtötietoja, vaikka onkin kiinnittänyt huomiota mallinnusten epävarmuuksiin ja tarpeeseen tarkentaa tästä syystä arvioita vesistövaikutuksista. Ympäristöluvan hakuvaiheessa tehtaan vesistövaikutuksia on tarkennettu yhteysviranomaisen edellyttämällä tavalla niin, että ympäristölupa on katsottu voitavan myöntää.

Valituksissa kritiikkiä kohdistetaan käytetyn vesistömallin sopimattomuuteen ja sen antamien tulosten tarkkuuteen sekä jäähdytysveden lämpökuorman vaikutusten aliarviointiin. Osassa valituksia tätä kritiikkiä perustellaan kuitenkin lähinnä vain valitusten tekijöiden omilla oletuksilla, joita ei perustella juurikaan, tai hyvin pintapuolisilla havaintoinnoilla. Lautakunnan käsityksen mukaan vesistömallinnus kuitenkin kuvaa odotettavissa olevia vesistövaikutuksia Kallavedessä kokonaisuutena, vaikka vaikutusten arvioinnissa yksityiskohtaisella tasolla voikin olla puutteita ja epävarmuuksia.

Valituksissa korostetaan tehtaan sulfaattipäästön ja yleensä suolapäästöjen vesistövaikutuksia. Tältä osin monissa valituksissa on esitetty suoria ja hyvin yksityiskohtaisia analogioita Terrafame Oy:n Talvivaaran kaivoksen päästöjen vesistövaikutuksiin. Koska päästöt ja vastaanottavan vesistön olosuhteet kuitenkin poikkeavat huomattavasti toisistaan, sisältyy näihin valituksissa esille tuotuihin johtopäätöksiin huomattavaa epävarmuutta ja monet johtopäätökset ovat karkeita yleistyksiä Talvivaaran kaivoksen ympäristön vesistöistä havaituista vaikutuksista. Tältä osin näihin esitettyihin johtopäätöksiin sisältyy aivan vastaavaa epävarmuutta kuin tehtyihin vesistömallinuksiin.

Valituksissa myös esitetään hyvin pitkälle meneviä arvioita haitallisista vesistövaikutuksista (mm. ammattikalastuksen estyminen), joita ei oikeastaan perustella mitenkään konkreettisesti.

Sinänsä lautakunta jakaa valituksissa esille tuodun huolen Kallaveden tilasta ja sen kehityksestä. Tämä on tuotu esille jo aiemmin lautakunnan ja Kuopion kaupungin alueellisten ympäristönsuojelupalveluiden antamissa lausunnoissa YVA-selostuksesta ja ympäristölupahakemuksesta sekä Vaasan hallinto-oikeudelle tehdyistä valituksista. Annetuissa lausunnoissa lautakunta on monin osin kiinnittänyt huomiota vesistövaikutuksissa samoihin näkökohtiin kuin useissa KHO:lle lähetetyissä valituksissa. Lautakunta on kuitenkin katsonut, että ympäristöluvan mukaisilla päästöraja-arvoilla vesistökuormitus saadaan todennäköisesti hyväksyttävälle tasolle. Vesistövaikutusten epävarmuuksia lupamenettelyssä on otettu huomioon kiristämällä jätevesipäästöjä koskevia luparajoja siitä, mitä hakija lupahakemuksessa esitti ja mitkä ovat olleet vesistömallinnusten lähtökohtina, sekä edellyttämällä vesistön kunnostustoimia (hapetus).

13.12.2018

Edellä esille tuodun perusteella lautakunta näkee tarpeellisena tarkastella laitoksen vesistövaikutuksia ja jätevesipäästöjen kuormitusraja-arvoja myöhemmin uudestaan laitoksen toiminnan vakiinnuttua. Siinä yhteydessä pitää olla myös mahdollisuus päästöraja-arvojen kiristämiseen, jos se Kallaveden tila huomioon ottaen on tarpeen.

Halogenoitujen orgaanisten yhdisteiden (AOX) osalta lautakunta katsoo, että ympäristölupapäätös sellaisena kuin se Vaasan hallinto-oikeuden päätöksellä on muutettu, on riittävä. Lautakunnan mielestä selluteollisuuden AOX-yhdisteiden päästöistä ja niiden koostumuksesta on olemassa luotettavaa tietoa ja lupahakemuksessa ja mm. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunnossa esille tuodut tiedot ovat luotettavia. Vaatimusta päästöraja-arvojen määrittämisestä kaikille AOX-yhdisteille lautakunta ei pidä realistisena, eikä edes mahdollisena. Valituksissa esitetyt epäilyt terveydelle haitallisten AOX-yhdisteiden esiintymisestä suurina määrinä laitoksen jätevesissä ovat lautakunnan mielestä ristiriidassa niiden tietojen kanssa, joita selluteollisuuden AOX-päästöistä on olemassa.

Näkemyksiä jätevesien sisältämien muiden ympäristölle ja terveydelle erityisen haitallisten yhdisteiden, kuten elohopean ja kadmiumin, aiheuttamista riskeistä esimerkiksi uimavedelle, talousvedelle tai kalakannalle lautakunta ei pidä realistisina ottaen huomioon arvion päästömäärästä ja seurantatulokset muiden sellutehtaiden vaikutusalueilla. Vaatimusta päästöraja-arvojen määrittämisestä kaikille metalleille lautakunta ei pidä realistisena, eikä edes mahdollisena.

Valituksissa esille nostettujen AOX-yhdisteiden, metallien, elohopean, kadmiumin, mangaanin, kasvisterolien, rikkivedyn ja muiden yksittäisten yhdisteiden ja yhdisteryhmien osalta lautakunta toteaa, että pelkkä yhdisteiden esiintyminen jätevesissä tai vesistössä ei vielä merkitse sitä, että niistä aiheutuisi ympäristön pilaantumista tai sen riskiä ja että niiden päästöille olisi tarpeen antaa raja-arvot. Kyseisiä yhdisteitä pääsee vesistöön myös muista kuormituslähteistä vaihtelevia määriä. Minkään kansallisesti vesiympäristölle vaaralliseksi luokitellun yhdisteen ei ole nykyisellään todettu aiheuttavan Kallavedessä sellaista haittaa, joka edellyttäisi erityisiä toimenpiteitä.

Lautakunnan mielestä Finnpulp Oy:n tuotantolaitoksen savukaasupäästöillä tai laitoksen aiheuttaman liikenteen pakokaasupäästöillä ei ole merkitystä paikalliseen vesistöön. Tehtaan savukaasut johdetaan 130 m korkeaan piippuun, josta päästöt leviävät hyvin laajalle alueelle. Liikenteen päästöt puolestaan eivät merkittävästi lisää Kuopion kaupunkialueen liikenteen kokonaispäästöjä. Laskeuman kautta merkitystä yleisellä tasolla on lähinnä vain typen oksideilla (rehevöittävä ja happamoittava vaikutus) ja rikkipäästöillä (happamoittava vaikutus). Typpipäästöjen puoliintumisaika ilmakehässä on suuruusluokkaa tunteja ja rikkidioksidin puoliintumisaika vastaavasti suuruusluokkaa vuorokausia eli päästöistä ilmakehässä muodostuva laskeuma vaikuttaa hyvin laajalti Pohjois-Savossa, eikä niinkään paikallisesti kuten valituksissa esitetään. Näiden päästöjen vaikutus Kallaveteen ei tule olemaan merkittävä.

13.12.2018

Laitoksen savukaasujen dioksiini-, furaani- ja PAH- ja metallipäästöillä ei ole merkitystä paikallisen ilmanlaadun ja terveysvaikutusten kannalta. Näin ollen myöskään näiden yhdisteiden mittaamiseen ympäristössä ei ole tarvetta. Kyseiset päästöt ovat pikemminkin merkityksellisempiä mm. pienpoltossa kuin suurien kattilalaitoksien päästöissä. Rikkivetypäästöistä voi aiheutua sellutehtailla lähinnä hajuhaittaa, ei paikallista puuston harsuuntumista. Myöskään pienhiukkaspäästöt eivät aiheuta puuston harsuuntumista.

Vesistö- ja päästötarkkailun osalta lautakunta pitää oikeana ympäristöluvan ratkaisua, että tarkkailujen yksityiskohdat ratkaisee valvontaviranomainen laitoksen tarkkailusuunnitelmassa. Menettely mahdollistaa tarkkailujen muuttamisen joustavasti tarpeen mukaan.

Energian käytön tehokkuus lautakunnan mielestä on ympäristöluvassa otettu riittävästi huomioon. Myös meluntorjuntaa koskevat määräykset ovat lautakunnan mielestä riittävät ja laitoksen meluvaikutukset on selvitetty riittävästi ja asianmukaisesti.

Valituksissa esille tuotuihin näkökohtiin kasvihuonekaasupäästöistä ja tehtaan toiminnan vaikutuksista ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen tai puuvarannon riittävyyteen lautakunta ei ota kantaa, koska ne eivät kuulu ympäristölupamenettelyssä käsiteltäviin asioihin.

Osassa valituksia ei käy selkeästi ilmi, mitä muutoksia ympäristölupaan ja Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen vaaditaan. Valituksissa on mm. listattu asioita ja tekstikohtia ympäristöluvan kertoelmaosasta, jossa referoidaan itse ympäristölupahakemusta. Lisäksi valituksien näkemyksiä ja vaatimuksia perusteellaan viittauksilla esim. mielipidekirjoituksiin, mediatietoihin, yksittäisiin tieteellisiin artikkeleihin sekä muiden hankkeiden YVA-prosesseihin ja ympäristölupiin. Näiden käyttökelpoisuus Finnulp Oy:n tapauksessa on monin osin kyseenalaista joko siksi, että tietojen luotettavuudesta ei voida vakuuttua tai siksi, että kyse on erilaisista hankkeista ja laitoksista. Monien viitteiden osalta ei myöskään käy ilmi se, mikä niiden merkitys on asian ratkaisun kannalta ja miten niillä konkreettisesti perusteellaan vaatimuksia ja näkemyksiä.

Lautakunnan näkemyksen mukaan ympäristölupahakemuksen käsittelyssä ei ole tapahtunut menettelyvirheitä, mihin valituksissa viitataan.

Lautakunnan mielestä valitusoikeus tulee myöntää vain niille, joiden katsotaan olevan asiassa asianosaisia. Valitusoikeus tulee myöntää vain perustuen siihen, että hankkeella on huomattava merkitys paikalliselle vesiluonnolle.

**Viiteaineisto**

Valituslupahakemukset ja valitukset ovat saatavilla vain ympäristö- ja rakennuslautakunnan jäsenille lautakunnan sähköisellä kokoustyöpöydällä kohdassa Tiedostot - kansio 13.12.2018.

Valmistelijat  
Erkki Pärjälä  
Anniina Le Tortorec  
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 2142  
puh. +358 44 718 2143

**Päätösehdotus**

Ympäristöjohtaja Tanja Leppänen

Lautakunta hyväksyy ympäristöjohtajan esityksen.

**Päätös**

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

